

Sant Elies

Avià

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Casa Sant Elies. Graugés. 08600 BERGA
Emplaçament A la carretera de Cal Rosal a Avià, un trencall a la dreta davant del trencall que mena a Graugés.

Coordenades:

Latitud: 42.07763652522071
Longitud: 1.8591142079332592
UTM Est (X): 405628
UTM Nord (Y): 4659026

Classificació

Número de fitxa 08011 - 92
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 005A00043

Fitxes associades:

[La Baga de Sant Elies](#)

Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dj., 10/01/2002 - 01:00

Autoria de la darrera revisió: María del Agua Cortés Elía

Data de la darrera revisió: dc., 07/05/2025 - 14:44

Descripció

Masia situada a cavall entre els termes d'Avià i Berga, en un lloc elevat que permet una vista privilegiada de l'entorn i formada per un conjunt de coberts, pallisses, la casa principal, la casa dels masovers i una capella. La casa actual ha estat fruit d'ampliacions realitzades en diferents èpoques que li han donat una forma final de U amb terrasses i patis al centre. L'estructura més antiga és un cos central que ha quedat amagat per aquestes ampliacions, essent la primera la construcció d'un porxo amb arcs de mig punt que protegia l'entrada principal allindada al costat sud. Probablement, en la mateixa època en que es va construir la capella (1649), es fessin dos cossos al costat nord coberts amb volta de rajol recolzada en un arc i volta d'aresta sobre les portes. Un d'aquests encara conserva el forn. Posteriorment es va fer el cos de llevant que va unir la casa amb la casa dels masovers situada davant. A principis del segle XX, pels volts de 1920, es van fer les reformes que conformen l'estructura actual: es va afegir una crugia a la façana de ponent, es va pujar l'alçada de la casa en un pis, es va ampliar la façana de migdia unint la casa del masover amb uns terrats tancant el pati central a mode de baluard, i es va construir una terrassa coberta i el pou a la façana posterior. Aquesta ampliació va distribuir la casa en planta baixa per el bestiar, golfes per guardar el gra i la vivenda al mig. Al costat, i ara adossada a la casa, hi ha l'antiga casa dels masovers, de pedra barrejada i maó, amb una eixida de fusta. La capella és adossada a la façana de llevant; és de petites dimensions, coberta amb mitja teulada que recolza a la paret de la casa i rematada amb una espadanya amb dues obertures. La porta té la llinda de pedra amb la data 1649 i una creu gravada. L'interior és d'una sola nau, amb sagristia darrera de l'altar i escala de fusta que puja a un petit cor situat sobre la porta d'entrada i que comunica directament amb la casa. La nau és presidida per un retaule senzill, en part pintat sobre la paret i part sobre suports de tela. Representa cortinatges a la part superior, al centre unes columnes que emmarquen una pintura a l'oli sobre tela i que representa al profeta Elies amb Jesucrist, i al dos costats hi ha dos medallons del que únicament un té la imatge de Maria. Aquestes pintures s'identifiquen amb el corrent neoclàssic, però d'una factura molt senzilla. A la sagristia es conserven altres dues teles en molt mal estat de conservació i amb escenes religioses (una amb Maria entronitzada i l'altra amb una escena de Crist), que probablement tinguin la mateixa antiguitat que la capella. Al centre de la nau hi ha una llosa sepulcral amb la inscripció: Sepultura de R Barthomeu Sala y Claris 1707. Davant la casa s'obre una era enrajolada i encara es conserva el portal i part del mur de pedra que tancava els horts per protegir-los del bestiar.

Observacions:

Tot i que la casa Sant Elies consta administrativament dins el terme municipal de Berga, el terme passa pel mig de la casa, de manera que una part és Berga i altra part (la del costat sud) és Avià. La mateixa família és propietària i viu a la casa des dels seus orígens. El cognom que tenien era Sala, però es va perdre en ser pubilla la mare de l'actual propietari (els anys 40). Comenta la família que el nom Elies s'ha anat posant a algun membre de cada generació. No s'ha fet fitxa de la documentació en pergamí que conserven, ja que no s'ha pogut accedir mentre es feia l'inventari i degut a que la casa pertany a Berga.

Història

La primera referència escrita la trobem en un document de l'any 1031, en que Giscafred i la seva dona Bonil·la donen a l'església de Sant Llorenç prop Bagà un alou que tenien dins el terme del castell d'Avià (al comtat de Berga), a Santo Ellie prop de Berga i del riu Metge, format per una casa amb una vinya i uns molins amb els seus arbres (BOLÓS, 1986:207). La família conserva pergamins i documentació sobre paper des de l'any 1200 fins a la actualitat, a més de diversos llibres de temes religiosos i generals que havien sigut d'algun membre familiar capellà, alguns d'aquests són manuscrits i de gran bellesa. Aquesta

documentació ha permès realitzar l'arbre genealògic de la família des del segle XVII, sense poder-se remuntar a èpoques anteriors ja que els pergamins encara no han estat estudiats. Tot i que no es fa referència dels Sala o de Sant Elies als fogatges, al cadastre d'Avià de 1767 es fa menció d'una caseta de Elías Sala nascut el 27 de maig de 1689. A l'amillament de 1862 es nomena com a propietària del mas Sant Elies a Dª Mariagna Sala de Berga, que també posseïa la capella, can Candela i la Baga, masoveries que serien construïdes a finals del segle XVIII. La mateixa família ha ocupat la casa des de la seva construcció, tot i que el cognom Sala va canviar els anys 40 quan la pubilla es va casar amb un Tubau. La capella és dedicada a Sant Elies (GAVÍN, 1985:35).

Bibliografia

BOLÓS, J. (1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artstudi ed. Barcelona.

GAVÍN, J.M. (1985). Inventari d'esglésies. Vol. 17 El Berguedà. Ed. Arxiu Gavín. Barcelona.

Amillament d'Avià de 1862. Arxiu Municipal d'Avià. Cadastre d'Avia de 1767.

